

همشهری

حافظ
زلف بر باد مده تا ندھی بر بادم
ناز نیناز میکن تا کنی بنیادم

www.hamshahronline.ir
www.newspaper.hamshahronline.ir

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولیعصر (عج)، کوچه شهید سید کمال قرنی، شماره ۱۴
کد پستی: ۴۵۹۵۴-۱۹۶۶۶ تهران، صندوق پستی: ۱۹۳۹۵/۵۴۴۴
تلفن: ۲۲۰۳۰۰۰-۲۲۰۳۰۰۰، شماره: ۲۲۰۳۰۰۰-۲۲۰۳۰۰۰

صفحه آخر

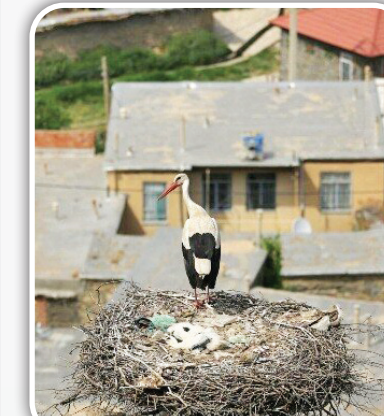
صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سرمدیرو دانیال معمار
مدیران: معاونان سردبیری: شاهرخ فرهنگ، علی عمادی، شاهین امین، حامد فوقانی
مدیر فنی: حامد یزدانی
مدیر هنری: مهدی سلامی
مدیر عکس: امیر پناهپور

سیاسی و دیپلماتیک: مدیران: دینار رحلو، شوبرگان
اقتصاد: مدیران: محسن لطفی، دینار رحلو، موسی پور
تماشگر: مدیران: امیر محمد یعقوب پور، دینار رحلو، فرسند

ایران شهربان: مدیران: دینار رحلو، عباسی
تندرستی: مدیران: سعید محمدی، دینار رحلو، سرخوش
سرخ: مدیران: جواد عزیزی، دینار رحلو، جعفری
دانشجویان: مدیران: ساسان شادمان، دینار رحلو، حاجی
سرزمین من: مدیران: محمد باریکاتی

عکس خانه

آشپانه‌ای برای لک‌لک‌ها

تیرهای چراغ برق در روستای «لاوین» نزدیک پیرانشهر در استان آذربایجان غربی میزبان لک‌لک‌هایی است که این روستا را در مسیر مهاجرت پاییزی خود انتخاب کرده‌اند. لک‌لک‌ها در کوه‌های این روستا و بر بالای تیرک‌های برق لانه‌سازی و اهالی روستا نیز با مهریانی با آنها رفتار می‌کنند و همین امر باعث شده هر سال بر تعداد لک‌لک‌های مهاجر افزوده شود. لانه‌سازی لک‌لک‌ها در روستا نشانه وجود محیطی توأم با امنیت و آرامش در این مناطق است و این اتفاق بسیار خوبی برای دوستداران محیط زیست است.

گرنویچ

نگارگری بانان

در طول برگزاری جشن مردگان که در کشورهای آمریکای جنوبی، در اواخر ماه اکتبر و اوایل نوامبر برگزار می‌شود، مردم نانی مخصوص یا غذاهایی سنتی آماده می‌کنند تا بتوانند در حرکتی نمادین، از روح مردگان که گرسنه و تشنه به خانه بازمی‌گردند، پذیرایی کنند.

حالا چند سالی است هنرمندی اهل بولیوی به نام «ولیمیا لونا»، به احترام مادرش که در سال ۲۰۱۷ او را ترک کرده، چهره او را روی نانی مخصوص حک می‌کند و سپس آن را می‌پزد. او ایده‌اش را از همان سال‌ها، در بازارهای محلی و شبکه‌های اجتماعی مطرح کرد و به‌تدریج مورد استقبال قرار گرفت که حالا در این روزها، سفارش‌های فراوانی برای این کار دارد؛ سفارش برای حک کردن تصاویر اقوام از دنیا رفته روی نان سنتی این جشن. او تلاش می‌کند با هنرمندی، ماسک‌هایی از روی تصاویر مردگان بسازد و آن را روی خمیر نان حک کند و سپس نان را بپزد تا بازماندگانی که به دنبال احترام منحصر به فرد به عزیزانشان هستند، به آرزویشان برسند.

قایق کدویی

رکوردرشکنی که شاخ و دم ندارد و حالا یک کشاورز با قایقرانی با یک کدوی غول پیکر در آب‌های خروشان رودخانه کلمبیا در واشنگتن به شهرت جهانی رسیده است.

گاری کریستنسن سال‌ها در مسابقات پرورش کدوهای غول پیکر مقام‌هایی قابل توجه به‌دست آورده اما حالا او کاربسی کدوهایش را تغییر داده و با خالی کردن محتویات داخل کدو، آنها را به قایقی مقاوم تبدیل کرده و چند سالی است در مسابقات قایقرانی با کدو شرکت می‌کند.

کریستنسن امسال قایقش را در آب‌های خروشان رود کلمبیا در واشنگتن انداخت و توانست در این مسابقه با ۲۶ ساعت پارو زدن، مسافت بیش از ۲۳ کیلومتر را طی کند و علاوه بر قهرمانی، رکورد جدیدی را از خود ثبت نماید.

رکوردر قبلی، طی کردن ۶۲ کیلومتر در زمان ۲۶ ساعت بود. او روی بدنه قایق کدویی‌اش، نوشته است: «این واقعه‌ای است که تا اگر کسی او را در رودخانه دید، بتواند به ابتدایی‌ترین سؤال ذهنی‌اش، پاسخ دهد.

بررسی اولین سیستم حمل و نقل عمومی تهران در سالروز تأسیس شبکه در شکه رانی

بی‌آرتی عصر فجر

در زمستان نرخ این درشکه‌ها به قرار زیر بود: برای مسافرتی که فراتر از محدوده شهر نبود یک قران و پنج شاهی؛ برای یک ساعت دو قران و ده شاهی در محدوده شهر و با سه قران در خارج از محدوده شهر و نرخ سفر به شمشیر چهار قران بود.

درشکه‌های تک اسبه در محله‌های عمومی از نامداد تا ۳ ساعت پس از شامگاه می‌ایستادند. آنها بی‌کیه برای زمان‌های پس از ساعات مقرر درشکه لازم داشتند می‌توانستند از دواپر شرکت درشکه‌رانی در خیابان امیر به درشکه مخصوصی کرایه کنند.

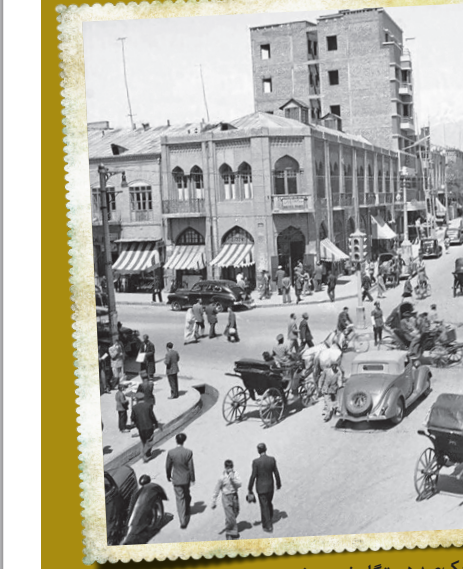
استفاده و رواج درشکه در تهران به اندازه‌ای بود که ۳۰ درشکه زمان ناصر، چند سال بعد در ۱۳۰۱ به حدود ۴۰۰ درشکه در تهران رسید که تعدادی از آنها دیگر خراب شده بودند اما هنوز حدود ۲۹۶ دستگاه درشکه در تهران آن روزگار رفت و آمد می‌کرد.

خودروها به‌عنوان تاکسی استفاده می‌شدند. در تهران تا قبل از آن تنها وسیله‌ای که اهالی تهران در کنار درشکه‌ها با آنها رفت‌وآمد می‌کردند، گاهی اتوبوس‌های شهری و تعداد کمی از اتومبیل‌های کرایه بود. شروع کار تاکسی‌ها در تهران با رقابت شدیدی از طرف درشکه‌داران تهران مواجه شد و این رقابت کم‌کم به اعتراض و ناراحتی صاحبان درشکه‌ها منجر شد. تنزل زیادی که در آمد درشکه‌چی‌ها به‌وجود آمد، بزرگ‌ترین دلیل آنها برای اعتراض و درخواست جمع‌آوری تاکسی‌ها

ترتیب و ۳۰ دستگاه کالسکه را از دیار فرنگ وارد کشورمان کرد و در مراسمی با ورود آنها به خیابان‌های تهران جشن گرفته شد. درشکه‌های تک اسبه در ۴ نقطه تهران می‌ایستادند: میدان توپخانه، سبزه میدان، اطراف سفارت انگلیس و میدان سرچشمه. این درشکه‌ها برای مسافرت و یا برای مسافرتی کرایه می‌شدند. در سال ۱۳۲۲ فخرالدوله (دختر مظفرالدین شاه قاجار) یک‌صد دستگاه خودرو نوع فورد بیه تقلید از اروپاییان وارد تهران کرد تا دوره کسادی بازار درشکه‌ها از راه برسد. از این

فاطمه عباسی

پای درشکه‌ها نخستین بار سال ۱۲۷۰ به تهران باز شد و روزی مثل امروز، یعنی ۱۵ آبان همان سال یک خط درشکه‌رانی از شرق تا غرب تهران آغاز به کار کرد. آن زمان تهران یک شهر ۱۰۰ هزار نفری بود و این جمعیت نیاز به یک سرویس حمل‌ونقلی داشت. دولت وقت ایران مجوز تأسیس نخستین شرکت درشکه‌رانی را به یکی از کارمندان عالی‌رتبه وزارت امور خارجه ایران، میرزا جوادخان داد و به این

در سال ۱۳۲۲ یک‌صد دستگاه خودرو فورد به‌عنوان تاکسی وارد تهران شد و دوره کسادی بازار درشکه‌ها از راه رسید.

درشکه‌های تک اسبه در ۴ نقطه تهران می‌ایستادند: میدان توپخانه، سبزه میدان، اطراف سفارت انگلیس و میدان سرچشمه

اولین شبکه درشکه‌رانی، با ورود ۳۰ درشکه از فرنگ به تهران کارش را در یک جشن خیابانی رسماً آغاز کرد

کیک‌های اشرافی

هوانگان برای بختن کیک و حالت دادن آن به شکل طرح لباس‌های اشرافی، مجبور شد تحقیقات فراوانی درباره لباس‌های آن روزگار کند. خودش می‌گوید: «مجبور شدم همه چیز را درباره این لباس‌ها بدانم؛ از جمله نحوه چین‌ها و پیچ و تاب‌های دامن، اندازه کمر، دکمه‌ها و تطبیق آنها با تکنیک‌ها و مواد کیک‌پزی.» او برای بخت هر کیک با طرح لباس اشرافی ۳ تا ۷ روز زمان صرف می‌کند و همه پیچ و تاب‌ها و جزئیاتی که در طرح نهایی اجرا می‌کند کار دست است. قیمت کیک‌های جهانی هوانگ حدود ۲۰۰ دلار است.

کوچه‌گرد

پیشینه تهران بی‌آب و غم از دست رفتن خاک!

می‌دانید تهران هیچ وقت منابع بزرگ آب نداشته که حالا کم بشود؟ ساکنان اولیه روستای کوچک تهران در انتهای شمالی دشت ری و در دامنه کوه‌های البرز سر مست و مشروب از دره‌ها و قله‌های آبدار اطراف خود بودند و هیچ غم آب نداشتند تا وقتی که تهران نخستین قدم‌ها را برای بزرگ شدن برداشت و شد کلاتشهری که هیچ منبع آبی نه در دل خود دارد و نه در حاشیه‌اش. البته مردم در گذشته با تمام وجود در کم می‌گردند این بی‌آبی را چون تا مدت‌ها تنها راه تأمین آب در این شهر قنات بود و افراد خیر تهران بخشی از پول خود را برای حفر قنات خرج می‌کردند یا برای تعمیر و لایروبی آن. آب قنات از مناطق شمالی جاری می‌شد و تا برسد به جنوب، گندابی می‌شد غیرقابل استفاده اما مردم به‌خاطر اجبار در آب سرکه می‌ریختند تا ضد عفونی شود و بعد استفاده می‌کردند. جعفر شهری درباره آب تهران می‌نویسد: «این آب‌ها که در سرچشمه‌ها و آبناها چون مروارید غلطان، روشن و زلال به روی خود غلنیده و چشم‌را جلا می‌بخشد، کم‌کم در طول راه و عبور نهرها و جوی‌های کثیف و استعمال رختشویی و ظرف‌شویی و کهنه‌شویی و خاک و زباله و ریختن آب حوض و آب انبار و بازی اطفال و استحمام لشوش و شست‌وشو و آب دادن چارپا، مانند اسب و الاغ و گوسفند و غیره به‌صورت لجن و گنداب متعفن در می‌آید که حتی شامه و بصر را از آن می‌رساند تا به آخر مسیر که به شکل مایع غلیظی از انواع نجاسات و کثافات، در وجه تشابه کاملی با آب چاه مستراح در می‌آید و مورد استفاده قرار می‌گیرد.»

روزگار به همین شکل می‌گذشت تا صادرات حاج میرزا آقاسی (عباس ابروانی)، صدراعظم محمدشاه قاجار که جمعیت تهران به حدی رسید که بحث کافی نبودن آب برای پایتخت جدی شد. کم‌آبی باعث شد که صدراعظم به فکر تأمین آب شهر از رودخانه‌های جاجرود و کرج بیفتد. این طرح البته با اعتراض دهقانان و زمین‌ترس بی‌آب ماندن جلگه جنوب تهران، متوقف ماند و فقط برای انتقال آب از رودخانه کرج به تهران، ۲ رشته‌نهر ساخته شد که یکی به نام نهر حاج میرزا آقاسی ماند و نهر دیگر هم تا یافت‌آباد کشیده شد. اصلاً همین ناکامی انتقال آب از رودخانه‌های اطراف تهران باعث شد صدراعظم دستور دهد به حفر قنات‌های بیشتر که هیچ به آب نرسیدند و حکایت اعتراض مفتی و جمله مشهور او که گفت: «برای من آب ندارد، برای تو که نان دارد» اسماعیل عباسی در آبنامه تهران می‌نویسد که ماجرا در کنش و قوس ماند تا در زمان ناصرالدین شاه قاجار دوباره طرح انتقال آب مطرح شد و باز به نتیجه نرسید و فقط جمعی از رجال و درباریان برای تأمین آب مورد نیاز خود چاه عمیق حفر کردند، چاه نامهربان با زمین و مکنده آب بدون رعایت حقایق زمین. بالاخره با شیوع بیماری‌های واگیردار و مرگ‌ومیر زیاد، با طرح میرزاتقی خان امیرکبیر، انتقال آب از رودخانه کرج کلید خورد؛ به‌ویژه که طرح او در مقابل مهندس آلمانی که پیشنهاد کرده بود به کمک نقاله از دماوند برای تهران آب بیاورند، واقع‌بینانه و قابل اجرا بود. در نتیجه سال ۱۳۱۰ شمسی با تکمیل کانال حفر شده در زمان حاج میرزا آقاسی از مسیر کن به طرف تهران، بخشی از آب رودخانه کرج به تهران منتقل شد. اما باز کافی نبود و نخستین قدم برای لوله‌کشی آب تهران در سال ۱۳۲۷ شمسی و جلسه هیأت وزیران به‌صورت مصوبه درآمد. پروژه تأمین آب و لوله‌کشی هم با فراز و نشیب‌های زیاد انجام شد و بالاخره در سال ۱۳۳۴ تهرانی‌ها صاحب آب بهداشتی لوله‌کشی شدند.

خلاصه که در گذشته قله‌ها بر فکیر بودند و برداشت آب در روستای تهران با قنات بود که مهربان است با زمین و حقایق خاک را رعایت و تنها مقداری آب از مظهر خود جاری می‌کند که در توانش است؛ مثل چاه و پمپ نیست که زبان خاک را نداند و تشنگی و خالی شدن آبخوان برایش بی‌معنی باشد... همین بود که در گذشته دغدغه آب داشتیم، اما خاک نه، حالا ولی می‌دانیم آبخوان چیست، می‌دانیم سفره‌های آب زیرزمینی با برداشت بی‌رویه خالی می‌شوند و فرونشست زمین رخ می‌دهد و نرخ فرونشست زمین در این شهر بی‌آب و بی‌مرز در ساخت‌وساز و فرقه شدن، به‌ویژه در منطقه جنوب غربی تهران به ۲۰ سانتی‌متر در سال رسیده است. چه غنمک و درستی می‌گوید محمد درویش، فعال محیط‌زیست که ما در دفاع ۸ ساله ۵۰۰ هزار نفر شهید و جانباز و و اسیر دادیم که یک وجب از خاک کشور را از دست ندهیم و حالا ۵۰ هزار کیلومتر از خاک ایران بیش از ۳ سانتی‌متر در سال دچار فرونشست شده و این یعنی مساحتی برابر با ۷۰ برابر تهران بزرگ را دست کم تا ۵۰ هزار سال دیگر از دست داده‌ایم.

با اسکن این کیوارکد پادکست مربوط به یادداشت را بشنوید.